

Anvisningar rekvisition Äldreomsorgslyftet 2024

Äldreomsorgslyftet syftar till att stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre genom att ge ny och befintlig personal¹ möjlighet att utbilda sig på arbetstid. Statsbidraget ska finansiera personalkostnaden för den arbetstid då den anställde studerar.

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag² att betala ut statsbidrag till kommunerna inom ramen för Äldreomsorgslyftet. Nytt för Äldreomsorgslyftet för 2024 är att bidraget även kan användas för:

- att validera medarbetares kunskaper som behövs för att få titeln undersköterska, i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter om skyddad yrkestitel för undersköterskor
- att validera medarbetares kunskaper som behövs för att vara vårdbiträde inom kommunalt finansierad vård och omsorg för äldre
- språkutveckling av personal inom äldreomsorgen.

Regeringen vill öka möjligheterna till språkutveckling inom de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Från 2024 får därför personal, på arbetsplatser där ett väsentligt behov finns, även möjligheten att gå kurser i minoritetsspråken på arbetstid. Personal på arbetsplatser där ett väsentligt behov av det svenska teckenspråket finns får även möjligheten att gå kurser i svenskt teckenspråk på arbetstid.

Bidragets storlek

Socialstyrelsen ska fördela totalt 1 698 500 000 kronor under 2024. Varje kommun kan rekvirera medel upp till angiven fördelningsram. I bilaga till regeringsbeslutet framgår vilket belopp varje kommun kan rekvirera.

Vem kan få statsbidrag?

Kommunerna får rekvirera statsbidrag i egenskap av huvudman för äldreomsorgen. Kommunerna ska rekvirera statsbidraget via

¹ Med ny personal avses personal som är anställd sedan mindre än 12 månader tillbaka. Med befintlig personal avses personal som är anställd sedan längre tid än 12 månader tillbaka.

² Regeringsbeslut 2024-01-11, [S2024/00042 delvis](#).

Socialstyrelsens e-tjänst senast den 31 maj 2024. Endast en rekvisition kan göras per kommun.

Kommunen ska bereda utförarna inom äldreomsorgen möjlighet att ta del av medlen. Det gäller både de egna (kommunala) utförarna och de privata utförarna som bedriver äldreomsorg på uppdrag av kommunen. Kommunen beslutar om vilka verksamheter som ska få del av statsbidraget.

Vad kan statsbidraget användas till?

Statsbidraget får användas till personalkostnader (inklusive löner, lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar och avtalspensioner) under år 2024, för arbetstiden då ny eller befintlig personal inom äldreomsorgen bedriver studier eller genomgår validering inom ramen för Äldreomsorgslyftet.

Vilka utbildningar ger rätt till stöd?

Utbildningar/insatser som ger rätt till stöd inom ramen för Äldreomsorgslyftet är:

- a) *Yrkespaket till undersköterska (1500 p)*. Inklusive eventuell kombination med kurser i svenska språket.
- b) *Yrkespaket till vårdbiträde (800 p)*. Inklusive eventuell kombination med kurser i svenska språket.
- c) *Validering³* av anställdas kunskap och arbetslivserfarenhet för att uppnå yrkeskompetens som undersköterska eller vårdbiträde.

Validering ska genomföras utifrån samma innehåll som i utbildningen till vårdbiträde eller undersköterska. Det handlar om att bekräfta de kunskaper en deltagare har och utifrån det möjligtvis förkorta personens utbildning, dvs. att deltagaren inte behöver genomgå vissa delkurser i utbildningen till undersköterska eller vårdbiträde om den redan har motsvarande kunskaper som kursen kräver.

- d) Annan utbildning som har relevans för arbetet med vård och omsorg om äldre, där deltagarna kan utveckla kunskaper och förmågor som anges i *Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2011:12) om grundläggande kunskaper hos personal som arbetar i socialtjänstens omsorg hos äldre*, eller uppnå kompetens som anges

³ Inom äldreomsorgen finns personal som har den kunskap och arbetslivserfarenhet som krävs för yrket, men som saknar formellt bevis på den kompetensen. Genom att deras kunskaper och kompetenser kartläggs och bedöms på ett strukturerat sätt valideras deras yrkeskompetens så att de även uppfyller de formella krav som finns (validering).

i *Socialstyrelsens kompetensmål för undersköterskor*. Till den här kategorin hör kurser om exempelvis lyftteknik, demens, välfärdsteknik och nutrition.

- e) Utbildning inom ramen för Yrkeshögskolan där den som redan har en undersköterskeutbildning kan få specialistkompetens. Det kan till exempel vara en utbildning med inriktning mot äldres hälsa och sjukdomar, multisjukdom hos äldre, demens, psykiatri eller palliativ vård. Det finns information om aktuella yrkeshögskoleutbildningar på webbplatsen *Yrkeshögskolan*. Använd sökordet ”undersköterska”.
- f) Ledarskapsutbildning på högskolenivå för första linjens chefer inom äldreomsorgen. Utbildningen ska ha motsvarande eller liknande kursinnehåll som *Socialstyrelsens nationella ledarskapsutbildning för äldreomsorgens chefer* hade.
- g) Utbildning via Vård- och omsorgscollege till handledare.
- h) Utbildning via Vård- och omsorgscollege till språkombud.
- i) Kurser i vård- och omsorgssvenska. En sådan kurs kan utgå från språkbedömningsstödet *Språkförmåga i äldreomsorgen – underlag för bedömning och utveckling*⁴.
- j) Kurser eller annan språkstödande insats i minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Gäller anställda inom äldreomsorgen där ett väsentligt behov av kunskaper i dessa språk finns på arbetsplatsen.

Kurser i minoritetsspråken är godkända oavsett nivå eller huvudman för utbildningen (högskola, vuxenutbildning, folkhögskola m. fl.). En språkstödande insats kan exempelvis vara konversationsövningar med en person som kommer till arbetsplatsen för att lära ut grunderna i ett av minoritetsspråken. Statsbidraget finansierar då arbetstiden för personalen som utbildas.

- k) Kurser i svenskt teckenspråk. Gäller anställda inom äldreomsorgen där ett väsentligt behov av kunskap i svenskt teckenspråk finns på arbetsplatsen.

Kurser i det svenska teckenspråket är godkända oavsett nivå eller huvudman för utbildningen (högskola, vuxenutbildning, folkhögskola m. fl.). En språkstödande insats kan exempelvis vara

⁴ Språkbedömningsstödet utgår från Socialstyrelsens kompetensmål för yrket undersköterska. I stödet anges den språkförmåga som behövs för att uppnå dessa mål.

konversationsövningar med en person som kommer till arbetsplatsen för att lära ut grunderna i det svenska teckenspråket. Statsbidraget finansierar då arbetstiden för personalen.

När kan ni använda medlen?

Socialstyrelsen betalar ut statsbidraget under 2024 och ni kan använda medlen för kostnader från och med den 1 januari 2024 till och med den 31 december 2024.

Vad gäller för återrapportering och återbetalning av statsbidraget?

Varje kommun ska i början på 2025 rapportera hur statsbidraget för 2024 har använts. Socialstyrelsen skickar en länk till ett webbformulär för återrapportering till kommunens registratur eller officiella mejladress.

Webbformuläret kommer att innehålla frågor om hur mycket statsbidrag kommunen har använt, vilka yrkesgrupper som har tagit del av medlen (uppdelat efter kön), hur många av deltagarna som är ny respektive befintlig personal samt hur många som har påbörjat respektive avslutat kurser med godkänt betyg inom respektive verksamhet. Frågorna kommer att vara uppdelade på anställda inom egen (kommunal) verksamhet och anställda inom privata utförares verksamhet.

Statsbidrag som inte har använts eller som inte har använts i enlighet med angivna villkor i regeringens beslut eller dessa anvisningar ska återbetalas till Socialstyrelsen. Ett villkor för användningen av medlen är att återrapporteringen sker inom den angivna tidsramen. Oanvänt statsbidrag per den 31 december 2024 ska återbetalas. Socialstyrelsen fakturerar berörda bidragsmottagare.

Undersköterska är en skyddad yrkestitel

Sedan 1 juli 2023 är undersköterska en skyddad yrkestitel. Information om hur man ansöker om skyddad yrkestitel och svar på frågor finns på Socialstyrelsens webbplats⁵.

⁵ Socialstyrelsens webbplats för information om skyddad yrkestitel för undersköterskor: <https://legitimation.socialstyrelsen.se/skyddad-yrkestitel-for-underskoterska/information-om-skyddad-yrkestitel/>